

**CYNGOR CYMUNED
LLANFIHANGEL-AR-ARTH
COMMUNITY COUNCIL**

**MODEL BROTOCOL AR BERTHASEDD
RHWNG AELODAU A SWYDDOGION**

Mabwysiadwyd/
Adopted:
21.10.2024

CYNGOR CYMUNED LLANFIHANGEL-AR-ARTH

MODEL BROTOCOL AR BERTNASOEDD RHWNG AELODAU / SWYDDOGION

Mae ymddiriedaeth a pharch rhwng Cyngorwyr a Swyddogion yn hanfodol i sicrhau llywodraethiant da a bod y Cyngor Cymuned yn cael ei redeg yn esmwyth. I helpu sicrhau nad yw perthnasoedd yn mynd yn anodd cyflwynwyd y polisi hwn i gynnwys:

- Priod rolau a chyfrifoldebau'r Cyngorwyr a Chlerc y Cyngor Cymuned, ac unrhyw staff eraill;
- Perthnasoedd rhwng Cyngorwyr a Swyddogion.

1. Cefndir

- 1.1 Pwrpas y protocol hwn yw cynorthwyo Cyngorwyr a Chlerc y Cyngor Cymuned/Tref wrth ymdrin â rhai o'r amgylchiadau sensitif sy'n codi mewn sefyllfa waith heriol.
- 1.2 Caiff enw da ac integriti'r Cyngor Cymuned /Tref eu heffeithio'n sylweddol gan effeithiolrwydd Cyngorwyr, y Clerc a staff eraill yn cydweithio i gefnogi rolau ei gilydd.
- 1.3 Y nod yw perthnasoedd gwaith effeithiol a phroffesiynol sy'n cael eu nodweddu gan ymddiriedaeth, parch a chwarteisi gan y naill at y llall. Dylid osgoi gor-gyfeillgarwch personol.

2. Rolau Cyngorwyr a Gweithwyr

- 2.1 Gellir crynhoi priod rolau Cyngorwyr a gweithwyr fel a ganlyn:

Mae Cyngorwyr a Swyddogion yn weision y cyhoedd ac maent yn anhepgor i'w gilydd, ond mae eu cyfrifoldebau yn wahanol. Mae Cyngorwyr yn atebol i'w etholwyr ac ond yn gwasanaethu cyhyd ag y mae eu cyfnod yn y swydd yn parhau. Mae Swyddogion yn atebol i'r Cyngor Cymuned/Tref. Eu gwaith yw rhoi cyngor i Gynghorwyr ac i'r Cyngor Cymuned/Tref, a chyflawni gwaith y Cyngor o dan gyfarwyddyd a rheolaeth y Cyngor a phwyllgorau perthnasol.

2.2 Cyngorwyr

- 2.2.2 Mae gan Gynghorwyr bedwar prif faes cyfrifoldeb:

- Penderfynu polisiau'r Cyngor a chynnig arweinyddiaeth i'r gymuned;
- Monitro ac adolygu perfformiad y Cyngor wrth ddarparu gwasanaethau;
- Cynrhychioli'r Cyngor yn allanol; a
- Bod yn eiriolwr i'w hetholwyr.

- 2.2.3 Mae gan bob Cynghorydd yr un hawliau a chyfrifoldebau yn eu perthynas gyda Chlerc y Cyngor Cymuned/Tref a gweithwyr eraill, waeth beth yw eu statws neu blaid wleidyddol, a dylent gael eu trin yn gyfartal.

- 2.2.4 Ni ddylai Cyngorwyr ymhel â'r Gwaith beunyddiol o redeg y Cyngor. Cyfrifoldeb Clerc y Cyngor Cymuned/Tref yw hynny, a bydd Clerc y Cyngor Cymuned/Tref yn gweithredu ar gyfarwyddiadau gan y Cyngor neu ei Bwyllgorau, o fewn swydd ddisgrifiad a gytunwyd.

2.3 Cadeiryddion ac Is-Gadeiryddion Pwyllgorau

Mae gan Gadeiryddion ac Is-Gadeiryddion Pwyllgorau gyfrifoldebau ychwanegol. Mae'r cyfrifoldebau hyn yn golygu y gall eu perthnasedd gyda gweithwyr fod yn wahanol ac yn fwy cymhleth na rhai Cynghorwyr eraill. Er hynny, mae'n rhaid iddynt barhau i barchu amhleidioldeb Swyddogion ac ni ddylent ofyn iddynt wneud unrhyw waith yn ymwneud â phlaid wleidyddol, nac i wneud unrhyw beth fyddai'n effeithio ar eu hamhleidioldeb.

2.4 Swyddogion

Rôl Swyddogion yw rhoi cyngor a gwybodaeth i Gynghorwyr a gweithredu'r polisïau a bennwyd gan y Cyngor.

Wrth roi cyfrifoldeb o'r fath i Gynghorwyr, ac wrth baratoi a chyflwyno adroddiadau, cyfrifoldeb y Swyddog yw mynegi eu barn a'u hargymhellion proffesiynol eu hunain. Gall Swyddog adrodd ar farn Cynghorwyr unigol ar fater, ond dylai'r argymhelliad adlewyrchu barn y Swyddog ei hun yn unig. Osy w Cynghorydd yn dymuno mynegi barn wahanol ni ddylent roi pwysau ar y Swyddog i wneud argymhelliad sy'n groes i farn broffesiynol y Swyddog, nac erlid Swyddog am gyflawni ei g/chyfrifoldebau.

3. Disgwyliadau

3.1 Gall pob Cynghorydd ddisgwyl:

- ymrwymiad gan Swyddogion i'r Cyngor yn gyffredinol, ac nid i unrhyw Gynghorydd unigol, grŵp o Gynghorwyr neu grŵp gwleidyddol;
- Partneriaeth weithredol;
- y bydd Swyddogion yn deall ac yn cefnogi rolau, llwythi gwaith a phwysau ei gilydd;
- ymateb amserol gan Swyddogion i ymholiadau a chwynion;
- cyngor proffesiynol swyddog, nad yw'n cael ei ddylanwadu gan safbwyntiau gwleidyddol neu hoffterau personol;
- gwybodaeth reolaidd, gyfredol ar faterion y gellir yn rhesymol eu hystyried yn briodol a pherthnasol i'w hanghenion, gan roi ystyriaeth i unrhyw gyfrifoldebau neu swyddi unigol sydd ganddynt;
- y bydd Swyddogion yn ymwybodol o ac yn sensitif i'r amgylchedd cyhoeddus a gwleidyddol yn lleol;
- parch, cwrteisi, integriti a chyfrinachedd priodol gan Swyddogion;
- cyfleoedd hyfforddiant a datblygu i'w helpu i gyflawni eu rôl yn effeithiol;
- na fydd Swyddogion yn codi materion personol gyda nhw y tu hwnt i'r gweithdrefnau a gytunwyd gan y Cyngor;
- na fydd Swyddogion yn defnyddio eu cysylltiad gyda Chynghorwyr i hyrwyddo eu buddiannau personol neu i ddylanwadu ar benderfyniadau yn amhriodol;
- y bydd Swyddogion yn cydymffurfio yn ddiwahân gyda'r cod ymddygiad perthnasol.

3.2 Gall Swyddogion ddisgwyl gan Gynghorwyr:

- partneriaeth waith;
- dealltwriaeth o, a chefnogaeth i, rolau, llwythi gwaith a phwysau perthnasol;
- arweinyddiaeth a chyfeiriad;
- parch, cwrteisi, integriti a chyfrinachedd priodol;
- na fyddant yn cael eu bwlio nac yn cael eu rhoi dan bwysau amhriodol;
- na fydd Cynghorwyr yn defnyddio eu swydd neu eu perthynas gyda Swyddogion i hyrwyddo eu buddiannau personol neu fuddiannau pobl eraill neu'n dylanwadu'n amhriodol ar benderfyniadau;
- y bydd Cynghorwyr yn cydymffurfio yn ddiwahân gyda'r Cod Ymddygiad a fabwysiadwyd gan y Cyngor.

3.3 Rhai Egwyddorion Cyffredinol:

- Gall perthnasoedd personol agos rhwng Cynghorwyr a Swyddogion greu dryswch ynghylch eu priodolau a tharfu ar y gwaith o gyflawni gwaith y Cyngor mewn modd priodol, yn un peth trwy greu canfyddiad ymhlith eraill fod Cynghorydd neu Swyddog penodol yn cael triniaeth ffafriol;
 - Dylid osgoi perthnasoedd arbennig gydag unigolion neu grwpiau pleidiau gwleidyddol penodol gan y gall hynny greu drwgdeimlad fod gweithiwr yn ffafrio'r Cynghorydd neu'r grŵp gwleidyddol hwnnw yn fwy nac eraill.
-